

invloed geweest is. Ik bedoel het Tantrisme, die geheimzinnige leer, die door bijna allen, welke er zich mee bezig gehouden hebben, zoo scherp veroordeeld wordt en waarvan wij toch eigenlijk nog zoo weinig weten.

Zoo ik met een enkel woord zou moeten aangeven, wat het Tantrisme is, zou ik het magie willen noemen, magisch denken, magisch voelen, magisch handelen. De ethnologie leert ons, dat natuurvolken geen anderen vorm van godsdienst kennen en de moderne psychologie heeft aangetoond, dat bijna alle kinderen beginnen met magisch te denken en te voelen. Het behoeft ons dus niet te verwonderen, dat het Tantrisme in Indië nog verder terug gaat dan de leer der Veda's — volgens de jongste opvattingen zou het de godsdienst der oorspronkelijke bevolking geweest zijn, voor dat de vreemdelingen uit het Noorden binnendrongen en de vereering der natuurkrachten met zich brachten, die wij in de Vedische hymnen zoo verheven uitgedrukt vinden — en evenmin doet het vreemd aan, als wij hooren, dat het Tantrisme ook nu nog tal van aanhangers onder de Hindoe's heeft. Trouwens ook hier in het Westen bloeit het occultisme weliger dan ooit in allerlei vormen en in intellectueele kringen evenzeer als onder het minder beschaafde publiek. Hoe komt het dan, dat het Tantrisme door bijna alle Europeesche geleerden in den ban is gedaan en dat zelfs sommigen hunner Indische collega's het verwerpen? Wat verwijt men het? Het antwoord op de laatste vraag ligt het meest voor de hand. Het Tantrisme zou een dekmantel zijn voor de grootste uitspattingen op sexueel gebied. Daarnaast zou het wreedheid aanmoedigen en praktijken als die der beruchte Thugs, der Worgers, propageeren. De geheimzinnigheid, waarin het zich hult, geeft natuurlijk voedsel aan dergelijke veronderstellingen.

Wat nu het eerste punt betreft, mag men mijns inziens niet uit het oog verliezen, dat hier Westersche en Oostersche opvattingen scherp tegen elkaar botsen. Om het sterk uit te drukken, is het sexueele voor den Westerling zonde, voor den Oosterling is zij de hoogste levensuiting. Wat wij obsceen vinden, vindt men ginds natuurlijk, zoo niet vereerenswaardig. Op geen gebied heerscht zooveel vooroordeel als juist hier en dat maakt het zoo moeilijk, een juist oordeel te vellen. En in zekere mate geldt dit ook voor de wreedheid, waarvan men spreekt. Voor ons is de dood het onherroepelijk einde. Voor den Oosterling is zij een begin, dank zij zijn vast geloof aan de reïncarnatie. Vandaar dat hij zijn goden zoowel in scheppende als in vernietigende vormen doet optreden en hen in beiden vereert en dient. Wie dan de diepste geheimen van Leven en Dood wil doorgronden, wie het wereldraadsel op wil lossen, wie ten slotte — en daar gaat het in laatste instantie om — macht over beiden wil verwerven, mag voor geen verschrikkingen wijken, aan geen afkeer of walging toegeven. Hij kan zich niet bepalen tot het volgen van één richting of moraal, hoe verheven deze ook moge zijn, tot het zoeken slechts van het Goede, Het Hooge, maar hij moet alle